

17 2009
1606к

ՀՕԺԵՐԻՆԵՆԵՐ
ԶԱՅՆԱԳՆԱՐՆ

«Арқанға ұн салып қойыпты»	57
«Сені — өзім екен деп қалған едім»	57
«Тал түсте жол таба алмайсың»	58
«Үстіне шыны артқан қашырларды үркітуші болма»	58
«Көп тауыққа бір әтеш керек шығар»	59
Қожа қонақта болғанда	60
«Тірідей көмілгенді сонда көрер едің»	60
Қожа өз шаһарының айын мақтайды	60
«Тәтті-дәмді тағамды ішік жесін»	61
«Шіркін, айт күнде бола берсе-ші!»	61
«Әрі құтты, әрі сүтті»	62
Қожа сәлдесін саудалайды	63
«Ал, саған не жоқ»	63
«Есегімнің өзінен барып сұрап келейін»	63
«Мені қуып жетем десең, артыңа мүсәтір қыстыр»	64
«Тапқан екенсіңдер иесі өлген есекті»	64
«Өзің есекке сеніп, маған сенбеймісің»	65
Есегін жеген қасқырға да қожаның жаны ашиды	65
«Алдымен бағасына келісейік, құйрық ешқайда қашпайды»	65
Қожа келбақаларға алғыс айтады	66
«Жол ашық, өте бер»	66
Қожа мен көпес	66
Қожа мен үш сопы	69
«Дүниеде не болмайды»	70
«Біздің көрпе үшін керісіп жүр екен»	71
Қожа өз шапанын өзі көздеп атады	72
«Мен тірі кезімде мына арамен жүретінмін»	72
Қожа мен ақымақ ұры	73
«Одан тартып алу оп-оңай»	74
«Ары жүре берейін бе, жоқ па?»	74
Қожа өлең де шығарады	74
Қожа балтасын мысықтан жасырады	75
Қожаның қарғаға жаны ашиды	75
«Әйелімнен сұрап келейін»	76
Қожаның қуанышы	76
Қожа мен шаштараз	77
«Қалыңдықтың қасына үзім жеген адам отырсын»	77
«Бұл аттың өзі солақай екен»	77
Қожа мен шәкірт	78
«Сол аяғым өлі дәрет алған жоқ»	78
«Қараңғыда оң жақтың қайда екенін қайдан білмекпін»	78
«Лақ қырық жылда серке шықпас деп тұрсыңдар ма»	78
«Марқұм екеуміз араз едік, менің батам қонбас»	79
Қожаның билігі	79
«Бұқа болмаса, бұзау бұзықтықты қайдан үйренеді?»	80

«Бәсе, өзім де солай болар деп ойлап едім»	80
«Бұл-қоянның етін асқан судың сарқыты»	81
«Тонымды тауып өкеп бер, сонсоң ер-тоқымыңды аласың»	82
«Мүмкін ағаштың басынан ары қарай жол шығып кетер»	82
«Бұзау кезінде бұл ұшқан құсқа жеткізбейтін»	83
Қожа әйелінен жасырынады	83
Қожа мен қайыршы	83
Қожа мен шәкірттері	84
«Май мен күріш болса, табақ алдарыңа құр келмес еді»	84
Қожа ауырып жатса да әйелдермен әзілдесуін қоймайды	85
Қожа жауын-жауынның арасымен жүреді	85
«Асығып, киім киюді ұмытып кетіппін»	86
Қожа әгізінің мүйізіне қызығады	87
Қожа мен шәкірттері	87
Қожа әйелін босандыруға көмектеседі	88
«Сен саудайы әлі тірі жүрсің»	88
Қожа бұлбұл болып сайрайды	89
«Әйтеуір, айды аспанға бір шығардым ғой»	89
«Есектен әйтеуір бір түсуім керек қой»	89
«Балтам мен шекпенімді тауып бер»	90
Қожаның сатып алған есегі кісі болып кетеді	90
Қожа ұялғанынан шкафқа тығылады	91
«Үйдің іші қараңғы, сондықтан сырттан іздеп жүрмін»	92
«Белдіктің не жаны шыдап жүрген десеңші»	92
«Асықтырған өзің емессің бе?»	92
«Бір құдай, өзің сақтай кәр»	93
«Туасы ақылы жоқ еді, несінен адасып қалып жүр екен?»	93
Қожа жетеліп, ұрыны қуып жібереді	93
«Міне осы араға дәретхана салынады»	94
«Жүзге келген адамның әйелі бала таба ма?»	94
Қожаның куәлігі	94
Қожа теңізге тұщы судан дәм татырады	95
«Тек табыттың ішінде жатпасандар болады»	95
«Баланың қолынан келген іс — сенің қолыңнан келмеді»	95
Қожа мен кемешілер	96
«Ал, сонда өзім — кіммін?»	96
Қожаның көрегендігі	97
«Ауырған көзді де жұлып тастаған жөн»	97
Ұқыпты әке	97
«Көйлек үстімде болса — қайтер едім»	97
Қожаның ісі өзіне ұнамайды	98
Жұрттың ерсілі-қарсылы жүруінің мәнісі бар	98
«Тамыр жайып, көктейтін түрім жоқ»	98
Қожа Темірдің ашуын басады	99
«Өлген де өзі, өлгенін келіп естірткен де өзі»	100

Қожа мен Хамза дуаға	100
«Инше-алла, бұл мен пақырың, есік аш»	101
Қожа мен Ақсақ Темір	102
Қожа мен көршісі	102
«Ақша берген адам сыбызғы тартады»	102
Қожаның жомарттығы	103
«Түсім қашып кетіп соны іздеп жүрмін»	103
«Осы көк есектен көріп жүрген қорлығымды жұрт көрсін»	103
Қожа құдайдың құдіретін өзінше түсіндіреді	104
Екі заманақыр	104
«Бәрібір жегеніңмен ас болмайды, ережесі менде қалып қойды»	104
«Бөтен бала болса, сұмдықтың әкесін сонда көретін едің»	105
Қожа күй тартады	105
«Есек астымда болса, өзім де жоғалып кетпес пе едім»	106
Қожа есегін енді бірде өлең айтып жүріп іздейді	106
«Шүйіншісіне есегімнің өзін берем»	106
Қожа пітір жинауға шығады	107
Көршісі қожадан сірке суын сұрай келеді	107
Қожа мен жауыз патша	108
Қожа мылжыңды оп-оңай сөзден жеңеді	109
Қыдырымпаз әйел	109
Қожа мен моншашылар	109
Қожа хат жазып беруден бас тартады	110
Қожа мен әйелі екеуінің қайсысы ақылды	110
Не болғанын — үйдің төбесінен құлап көрген біледі	111
«Кейінгі ұрпақ жейді»	111
Қысылғанда адам не демейді	111
Есегіне жаны ашығандықтан қожа жүкті өзіне артып алады	113
«Күн мен айдың қайсысы пайдалы?»	113
«Ажал жеткен соң не амал бар»	113
Ұшықтаған да жақсы	114
«Мен өлгенде басымды төмен қаратып жерлеңдер»	115
Қожа әйеліне дәрігер шақырады	115
«Ондай егжей-тегжейін мен біле бермеймін»	115
«Тамұқ пен ұрмақ толып біткенше»	116
«Одан да орта жолға жеттік демеймісің»	116
«Мұрагерім жоққа есеп»	116
Қожа өзінің жүгінен өзі ат-тонын ала қашады	117
«Онда еркек пен әйелді қалай ажыратады екен, ө?»	117
«Заттың қадырын білсін деймін»	118
Әйелі өлгенде аза тұтпаған қожа, есегі өлгенде аза тұтады	118
Қожа көктем туралы	118
Қожа ақшаны неге жақсы көреді	119
«Бұл жердің күндерінің аттарын әлі жаттағам жоқ»	119

Қожа сыр шашпайды	119
Қожа мешіт дәретханасында	119
«Әйтеуір өтірік айтқан соң бәрібір емес пе?»	120
Балапандар да қара жамылып аза тұтады	120
Қожа алла-тағаланың хикматына қайран қалады	120
«Жер жыртуды үйренген өзіңе пайда»	121
Қожа мән маскүнем қазы	121
Қожа есегіне ораза ұстауды үйретеді	122
Қожаның сақтығы	123
Бейуақытта моншаға барғанның кесірі	123
«Менің барлық жүзімімнің дәмі бірдей»	124
«От менің әйелімнен қорқады білем»	124
«Бос келіп, бос қайтып барам»	124
Әлем мөлшерін өлген адам біледі	125
«Соны сен сұрамай-ақ қойсаң қайтеді»	125
Қожа бірде қызық көрем деп сәлдесінен айрылады	126
«Күрке тауығым адамша ойлай біледі»	126
«Басы — аумаған менің есегімнің басы»	128
Қожа Ақсақ Темірдің тілін табады	128
«Бә:біше, сен осы аздап малти білуші едің ғой»	129
«Сірә, мына жұртқа жағып болмас»	130
Қожа жалған сөйлеуден бой сақтап қалады	130
«Көгілдір моншағы барыңды жақсырақ көремін»	131
«Үйіңе бар, қазір татуласқан да болар»	131
«Бұған ешбір қарсылығым жоқ»	132
Қожа Ақсақ Темірдің түсінен қорқады	132
«Шүйінші, бізге тағы бір піл жіберетін болды»	133
«Тағамың буын сатқан адам ақысына ақшаның сылдырын ала- ды»	134
«Піскен астың күйігі жаман»	135
«Сол әдетінен жаңыла қойған жоқ шығар»	135
Қожа үйінің өртеніп жатқанына қынжылмайды	136
Қожаның аңқаулығы	136
Қожаның теңізшілерге айтқан ақылы	137
«О, тәуба, жасаған, кешіре көр»	137
Шәм жарығы бір шақырым жердегі адамды да жылытады	138
Зұлым әкімнің көрген қызықтары	141
Қожа түнде оянып, көзілдірік сұрайды	142
Қожа өзін-өзі ақтап алады	143
«Есің болса, тура көлге тарт»	143
Қожа бір жолға әкесінің тілін алады	144
Қожа балық далада да жүреді деп ойласа керек	144
Қожа әйелінің ұрлығын әшкере етеді	145
Қожаның қызына ұзатарда айтқан ақылы	145
«Сындырып алған соң ұрысқаннан түсер пайда жоқ»	146

«Ақшаң таза алтын емес екен»	146
Кершілері қожаға түсінде тоқал алып бермекші болады	146
«Ол суға батып кетуге бар, бірақ қолын бермейді»	147
«Ескі айды турап жұлдыз жасайды»	147
«Базарға кеткенде, басын үйде қалдырып кетпесін»	148
Безгектің емі	148
«Бұған берген ақшадан бұлт жуық»	148
Бақыты жанған еркек	149
«Бәсе, өзім де солай болатынын сезуші едім»	149
Ел аузынан	
«Қақына келіссек, құйрығы қашықта емес»	150
«Өз құнына сатып жібердім»	150
Қожа мен хан	151
«Тірілмегенін өзінен көрмесеңдер, мен аянып қалған жоқпын»	151
Қожа ожаудан кеспе істейді	154
Қожа құс салады	155
«Е-е-е, таптым, таптым»	155
«Шуда жіп тартылды»	156
Қожа мен айна	157
Үйде жоғалған инесін қожа сырттан іздейді	157
Қожа мен ашқарақ	157
«Байларыңды шаққанша, бадам алып шағындар»	157
Қожаға құдай өз қорасынан серке жіберіпті	158
«Тіріден өлінің күні артық»	159
«Басқа пәле — тілден»	159
Қожа ханның түсін жориды	160
Қожа түсінен шошып оянады	160
Қожа мен би	160
«Әкең тік мүйіз бе еді, жантық мүйіз бе еді?»	161
«Жұма күні бұл үйде не сен тұрасың, не мен тұрамын?»	162
«Әулие боламын деп әуреленбей-ақ қой»	162
«Аспаннан бауырсақ жауған күні»	163
Қожа дүкеннен бал сатып әкеледі	163
Қожаның көршісіне айтқан ақылы	164
Қожа мен екі досы	164
Қожа мен сағат	165
«Қазаның кайтыс болды»	165
Балтаның қабы	166
Әкелі-балалы кісілер	167
«Адасып кетем бе деп қорқам»	167
«Дүниеде еркектер көп пе, әйелдер көп пе?»	168

М А З М Ұ Н Ы

Қожанасыр және ол жайындағы күлдіргі хикаялар	3
«Білмейтіндерің білетіндеріңнен сұрап алыңдар»	7
«Айдаһар жылы туғанмын»	8
«Онда мәселе басқаша»	8
Қожаның түс жоруы	9
Биік мәнсап	9
«Қайсының үлкенсің»	10
17999 ғалам	10
Әділ билік	11
Қожаның саудасы	14
«Қожа ұрмай-соқпай ұрыны мойындатыпты»	14
«Киімің жатқан жаққа қарағайсың»	15
Шақырылмаған тойға қалай баруға болады	16
«Кедейдің мүлкі әрдайым көз алдыңда тұрар болар»	17
Қожа Ақсақ Темірге инжір апарып береді	18
Қожа мен Ақсақ Темір	19
Сыңар аяқты қаз	21
«Есен-саулық дастарқан басында сұралады»	21
«Құдайы қонаққа» қожа құдайдың үйін көрсетіпті	22
Қожаның дәрігерлік өсиеті	23
«Алданған деген осы болады»	23
«Өзіме де ұнамай жүр»	23
Қожа мен Темірдің тағы бір қақтығысы	24
«Өзіңдікі болса, жемеймісің»	24
«Атыңа лайық, қаттылығыңа тартқаның да»	25
Қожаның дәрігерлігі	26
«Қайдан білдің?»	26
«Олай болмаса, былай болсын»	27
Қожаның тағы бір тапқырлығы	27
«Балам өзіме ұқсаса оқасы жоқ»	28
«Алла-тағала әйелің екеуіңді баяғыда-ақ айырып қойған екен»	29
«Есегімді бір теңгеге сатам»	29
Қожа қытықшыл болса керек	30
«Патша берсе, бір теңге бере ме екен»	30
Қожаның әйеліне күйеуі де қос көрінеді	31
Әйелдің жасын қалай ажыратуға болды	31
Желаяқ	32
«Қазір де көтере алмаймын»	32

«Қатынына сақалынан жұлқылататын еркегің мен емес»	33
Өтіріктің уытын өтірік қайтарады	33
«Шығасыға иесі басшы»	34
«Бұ заманның балалары да әбден қу болып кеткен»	35
«Оқымасаң, қайдан біліп тұрсың»	36
«Сірә, менің есегімнің жоғалғаны бәкер болар»	37
«Қалған жеріне өзім қыл егемін»	37
«Көлеңкенің астына көмгемін»	38
«Қап, тағы да айласын асырып кеткен екен»	39
Қожаның даусы	39
Қожаның түсіне ақша енеді	39
Қожа сасқанынан көрге түсіп кетеді	40
«Өзім де қайран қалып тұрмын»	40
Қожаға жентті зорлап жегізеді	41
«Бүгін ауызды 45-рет ашамыз»	41
Қожаның саудагерлігі	42
«Астапыралла, сырықтың басына сиыр қалай шығып кетті екен?»	42
«Маған кесіп берген бір теңгені өзің ал»	43
«Тәңірше бөлейін бе, пендеше бөлейін бе?»	44
«Не істейтінімді өзім білем»	45
Кім бұрын сөйлер екен?	45
«Мен де бір өліп байқайын»	47
«Ер-азамат екі сөйлемес болар»	47
«Бәйбішем ала ұмтылғанда, бұл шымшуыр он кез ұзарып кетеді»	48
Қожаның баласы нағыз әкесіне тартқандығын танытады	48
Жаңбыр — тәңірдің нұры	49
«Уатын, сенікі де дұрыс»	50
«Жүкті болудың мұндай сырын мен білмеуші едім»	50
Қожа мен соқырлар	51
Ауа райын жұлдыздарға қарап білуге болады	51
Қожаның тапқырлығы	52
Қожа бақшада	52
«Өгіз өз айыбын өзі біледі»	52
«Дәретім бұзылды, кебісімді қайтып бер»	53
Қожаның тағы бір өсиеті	53
Қожа атқа мінбек болады	53
Түйенің қанатының жоғы қандай жақсы болған	53
Қожаның баласының әкесі қайтыс болады	54
Қожа бастау басында	54
«Ертең ақырзаман болады»	54
«Біз осы үйге көшіп келгеніміз жоқ па?»	55
«Ішім өртеніп барады»	55
Қожаның ғалымдығы	56
«Үйректің сорпасы»	56